Magyar Könyvvizsgálói Kamara

ISA 570 (R 2024)

„A VÁLLALKOZÁS FOLYTATÁSA” CÍMŰ (2024-BEN FELÜLVIZSGÁLT) NEMZETKÖZI KÖNYVVIZSGÁLATI STANDARD ALKALMAZÁSI KÉRDÉSEI

KÖNYVVIZSGÁLÓK KÖTELEZŐ SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉSE 2026

Készítette: Bohus Gabriella és Gábor Gabriella

Fókusz: kockázatfelmérés • vezetői értékelés • bizonyítékszerzés, következtetés • jelentés • dokumentálás

Tanulási célok

- ✓ azonosítani a vállalkozás folytatásával kapcsolatos kulcsfogalmakat és indikátorokat;
- ✓ érteni, hogy az ISA 570 (R2024) mit vár el és
- ✓ milyen újdonságot jelent a robosztusabb kockázatfelmérés és a fokozottabb szakmai szkepticizmus;
- ✓ megérteni a könyvvizsgáló feladatát a vezetés vállalkozás folytatására való képessége értékelésének vonatkozásában (módszer, feltételezés, felhasznált adatok);
- ✓ megérteni a megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékok és a levont következtetések összefüggéseit;
- ✓ megismerni a transzparencia növelése céljából módosított jelentéstételi előírásokat, a fokozottabb kommunikálási és dokumentálási követelményeket

I. rész

Fogalmak, alapelvek és kockázatfelmérés

A cél az, hogy a kollégák a jelen oktatási modul végére a vállalkozás folytatása elvnek, mint a beszámolókészítés legfontosabb alapelvének helytállóságára olyan átfogó könyvvizsgálati kockázatként tekintsenek, és ennek a kockázatnak a kezelésére olyan erre alkalmas könyvvizsgálati eszköztárral rendelkezzenek, amelyek segítségével felismerik, hogy ezt a kockázatot nem lehetséges csupán egy, az audit végén rutinszerűen kipipálandó ellenőrző lista kitöltésével lefedni..

Miért volt szükség felülvizsgálatra?

Az elvárási rés és a vezetésre való túlzott támaszkodás csökkentése

A felülvizsgálat üzenete

- a going concern (a továbbiakban „VFE”, avagy a vállalkozás folytatásának elve) a pénzügyi beszámolás és a könyvvizsgálat egyik alapköve;
- a korábbi vállalati összeomlások és a volatilisebb környezet mélyebb elemzést és nagyobb átláthatóságot igényeltek;
- A jelenleg hatályos standard nem helyez kellő hangsúlyt a könyvvizsgálati eljárások tartalmi mélységére, valamint az értékelések következetes végrehajtására, ezért a könyvvizsgálói megközelítés gyakran túlzott mértékben támaszkodik a vezetés értékeléseire.;
- a 2024-es ISA 570 erősebb bizonyítékgyűjtést, dokumentálást és szakmai szkepticizmust vár el a könyvvizsgálótól.

Oktatói üzenet:
Nem a könyvvizsgálói jelentés szövege változott csak meg alapvetően, hanem az, hogy a könyvvizsgálónak milyen mélységű és dokumentáltságú munkát kell végeznie a vállalkozás folytatására való képességének értékelése során, és milyen könyvvizsgálati bizonyítékokat kell beszerezni a megfelelő következtetés levonásához.

Átgondolásra:

- Mit várhatnak el a beszámoló felhasználói a könyvvizsgálótól?
- Mit nem garantál a könyvvizsgálat?
- Hol csúszik el a kommunikáció?

A vállalkozás folytatása elve, mint számviteli alap - 1/2

A pénzügyi kimutatások túlnyomó többsége azon feltételezés mellett készül, hogy a gazdálkodó egység működőképes és a belátható jövőben folytatja üzletszerű tevékenységét, és a vezetésnek nem áll szándékában megszüntetni a működést, nem kényszerül felszámolásra vagy jelentős működéscsökkentésre.
Miért fontos ez?
Mert szinte minden számviteli értékelés ezen alapul. Példák: tárgyi eszközöket nem realizálható értéken mutatjuk ki; goodwillt nem azonnal írjuk le; a hiteleket a szerződéses lejáratig értékeljük; a követeléseket normál üzletmenet melletti beszedhetőség alapján értékeljük; kimutatunk elhatárolásokat.

IAS 1	Számviteli törvény	ISA 570 (R2024)
Legalább 12 hónapos vezetői értékelés, lényeges bizonytalanságok közzététele. A vezetésnek értékelnie kell a gazdálkodó vállalkozás folytatására való képességét. Ha a vállalkozás folytatása feltételezés megfelelő:→ „normál” IFRS beszámoló. Ha nem megfelelő:→ a beszámoló nem alapulhat a vállalkozás folytatása elvén.	15. § és 46. §: a beszámoló elkészítésének és az értékelésnek kiindulópontja a vállalkozás folytatása feltételezés fennállása. A vállalkozás folytatásának elve az egyik alapelv. A beszámoló készítésekor feltételezni kell a vállalkozás működésének fenntartását, a tevékenység folytatását, kivéve ha ennek ellentmondó tényező, körülmény nem áll fenn.	Elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyíték szerzése és következtetés levonása, hogy helyén való-e a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számvitel alkalmazása. Következtetés levonása a gazdálkodó egységnek a vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban.

Kulcsgondolat: ha a vállalkozás folytatása feltételezés sérülhet, az nem csupán kiegészítő melléklet-kérdés, hanem értékelési és a vélemény, illetve jelentés típusát befolyásoló kérdés is.

A vállalkozás folytatása elve, mint számviteli alap – 2/2

Mi történik, ha nem alkalmazható a VFE feltételezés?

Nem az a kérdés, hogy van-e probléma hanem, hogy továbbra is VFE alapon készülhet-e a beszámoló?

- **A társaság lehet veszteséges, negatív saját tőkéjű vagy finanszírozási nehézségekkel küzdő, és mégis maradhat a VFE alap, ha egyébként érvényesül a vállalkozás folytatása elve a bizonyítékok alapján.**

- **Ha a VFE alap nem megfelelő akkor más beszámolókészítési alapot kell alkalmazni.**

Például:
- **a felszámolási vagy végelszámolási helyzethez igazodó beszámolókészítési alap alkalmazása;**
- **realizálható értékeken történő értékelés.**

Ilyenkor:
- ✓ **az eszközök és kötelezettségek értékelése megváltozhat;**
- ✓ **a közzétételek és magyarázó információk hangsúlya átalakul.**

ISA 570 (R2016) és ISA 570 (R2024) összehasonlítása

És mi az újdonság az ISA 570 (R2024) szempontjából?

A vállalkozás folytatásának elve elsősorban számviteli alapfeltevés, amelyet a vezetésnek kell értékelnie és alkalmaznia a beszámoló összeállításakor. Az ISA 570 célja annak értékelése, hogy a vezetés által alkalmazott vállalkozás folytatása elv megfelelően alátámasztott-e, azaz helytálló-e az, hogy ezen az alapon készítették el az éves pénzügyi kimutatásokat.

ISA 570 (R 2016)

- Jelentéstétel csak lényeges bizonytalanság esetén
- Erős támaszkodás a vezetés értékeléseire
- Kevésbé hangsúlyos a szakmai szkepticizmus
- A vezetés feltételezéseinek kevésbé kritikus vizsgálata
- A jövőbeni intézkedések korlátozottabb kritikai vizsgálata
- Alacsonyabb szintű transzparencia a felhasználók számára
- A vállalkozás folytatására való képesség kockázatainak korlátozott bemutatása

ISA 570 (R 2024)

- Új jelentéstételi modell, minden esetben tartalmazza a jelentés ezt a témát
- Pontosított terminológia
- Vezetői értékelés fokozottabb vizsgálata
- A vezetői tervek megvalósíthatóságának kritikusabb vizsgálata
- Kiterjesztett értékelési időszak
- Részletesebb kockázatértékelés
- Jövőbeni tervek kritikus elemzése
- Harmadik felek támogatásának értékelése
- Erősebb kommunikáció és transzparencia

ISA 570 (R2024): főbb változások – 1/4

Az ISA 570R 2024-es felülvizsgálata jelentősen átalakította a könyvvizsgálók feladatait, különös tekintettel az eljárások mélységére, a szakmai megítélés szerepére, valamint a dokumentáció és jelentéstétel szintjére.

1 Világosabb meghatározások és terminológia

A felülvizsgált standard világos meghatározást ad a **lényeges bizonytalanság** („material uncertainty") és a **jelentős kétséget vethetnek fel** („may cast significant doubt") kifejezésekre.

2 Robusztus kockázatértékelés

A standard egy átfogó, kockázatalapú megközelítést követel meg, amely a **könyvvizsgálati folyamat teljes egészét áthatja**. A könyvvizsgálóknak jobb időzítéssel, alapos kockázatértékelést kell végezniük annak megállapítására, hogy azonosítottak-e olyan eseményeket vagy feltételeket, amelyek jelentős kétségeket vethetnek fel a gazdálkodó egységnek a vállalkozás folytatására való képességét illetően.

3 Vezetés értékelésének vizsgálata minden esetben

A könyvvizsgáló elsődleges feladata annak értékelése, hogy a vezetés által alkalmazott vállalkozás folytatásán alapuló **feltételezés megfelelő-e**, és hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság. Ennek keretében a standard megköveteli a vezetés által készített értékelés átfogó vizsgálatát, beleértve annak módszertanát, feltételezéseit, a vezetés becslésének kialakításakor használt adatokat, függetlenül attól, hogy azonosítottak-e releváns eseményeket vagy feltételeket. **Ez tehát azt jelenti, hogy a vállalkozás folytatására való képességének értékelése akkor sem hagyható el, ha nem azonosíthatók egyértelmű kockázati indikátorok.** Ez egy jelentős bővítés a 2016-os standardhoz képest, amely gyakorlatilag ezt az értékelést elsősorban a problémák azonosításakor igényelte. A könyvvizsgálóknak továbbá értékelniük kell, hogy a vezetés megítélései és döntései nem utalnak-e potenciális elfogultságra.

ISA 570 (R2024): főbb változások – 2/4

4 Szakmai szkepticizmus erősítése

A könyvvizsgálónak **aktívan meg kell kérdőjeleznie** a vezetés feltételezéseit, különösen olyan területeken, ahol magas a bizonytalanság.

5 Értékelési időszak kiterjesztése: jóváhagyástól minimum 12 hónap

A könyvvizsgáló által a vállalkozás folytatására vonatkozóan végzett értékelés időszaka meghosszabbodik, és annak legalább **a pénzügyi kimutatások jóváhagyásának időpontjától számított tizenkét hónapra** ki kell terjednie, ami hozzájárul a relevánsabb, a döntések szempontjából hasznos információk értékeléséhez. Ha a vezetés rövidebb horizontot használt (pl. 12 hónap a fordulónaptól), meg kell kérni a vezetőséget, hogy terjessze ki az értékelést.

6 A vezetés terveinek mélyebb ellenőrzése, szándék + képesség vizsgálata

Amennyiben a vezetés az értékelését meghatározott jövőbeni intézkedésekre vagy intézkedési tervekre alapozza (ideértve különösen a költségcsökkentést, eszközök értékesítését, refinanszírozást vagy anyavállalati/tulajdonosi támogatást), **a könyvvizsgáló köteles értékelni az ilyen intézkedések megalapozottságát, megvalósíthatóságát, valamint azok várható hatását a vállalkozás folytatására való képességére.**

Az ISA 570 (R2024) kifejezetten előírja, hogy a könyvvizsgáló értékelje mind a vezetés szándékát, mind pedig annak képességét arra, hogy a tervezett jövőbeni intézkedéseket végre tudja hajtani. Pl., ha a vezetés azt tervezi, hogy pénzügyi támogatást kap egy harmadik féltől vagy egy tulajdonos-vezetőtől, a könyvvizsgálónak elegendő és megfelelő könyvvizsgálati **bizonyíték**ot kell szereznie az adott fél szándékáról és **támogatás nyújtására vonatkozó képességéről**. Ez magában foglalhatja az írásbeli megerősítések vagy támogató levelek („comfort letter") megszerzését, vagy a finanszírozási forrás közvetlen megerősítését.

ISA 570 (R2024): főbb változások - 3/4

7 Továbbfejlesztett jelentéstételi modell, fokozott átláthatóság

A könyvvizsgálónak **egyértelmű következtetéseket** kell megfogalmaznia, és **megfelelő részletességgel kell bemutatnia az esetleges bizonytalanságokat**, ezzel növelve az átláthatóságot és a felhasználói informáltságot. A felülvizsgált standard előírja továbbá, hogy **a könyvvizsgálói jelentésben világosabban kell kommunikálnia** a könyvvizsgálónak a vállalkozás folytatásával kapcsolatos felelősségét és munkáját, valamint **erőteljesebb kommunikáció**t kell folytatnia az irányítással megbízott személyekkel és a külső felekkel.

8 Dokumentáció és írásbeli nyilatkozat

Részletesebb dokumentációs követelményeket ír elő a standard.
Dokumentálni kell:

- az értékelés során figyelembe vett lényeges tényezőket („kulcselemek”),
- az azok alapján levont következtetéseit,
- beleértve a jelentős szakmai megítélések indokait is.

Emellett **szigorodtak a vezetéstől beszerzendő teljességi nyilatkozatra vonatkozó előírások** is. A vezetésnek kifejezetten meg kell erősítenie, hogy minden releváns eseményt és körülményt, valamint a kapcsolódó intézkedési terveit ismertette, továbbá, hogy megítélése szerint a vállalkozás folytatása elvének alkalmazása helytálló.

Ezek a változások biztosítják, hogy a könyvvizsgálati dokumentáció egyértelműen bemutassa, miként került értékelésre a vállalkozás folytatásának kérdése, és hogy a vezetés formálisan is megerősítse felelősségét és álláspontját e tekintetben.

A vezetés és a könyvvizsgáló felelőssége

A beszámoló egészét érintő, azaz átfogó könyvvizsgálati kockázatot jelent, ha lényeges bizonytalanság merül fel a gazdálkodónak a vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban.
Kinek mi a felelőssége?

- ✓ **Vezetés felelőssége:**
  - **VFE értékelés elvégzése;**
  - **kockázatok azonosítása;**
  - **megfelelő közzétételek.**

Vezetés	Könyvvizsgáló
VFE értékelés készítése	VFE értékelés vizsgálata
Kockázatok azonosítása	Megerősítő és ellentmondó bizonyítékok keresése
Intézkedési tervek	Megvalósíthatóság értékelése
Közzétételek	Közzétételek megfelelősége
Felelősség a beszámolóért	Következtetés és jelentés

- ✓ **Könyvvizsgáló felelőssége**
  Nem azt dönti el, hogy a vállalkozás életképes-e, hanem azt vizsgálja, hogy:
  - **Helyénvaló-e, hogy a vezetés a VFE alapot alkalmazta? ;**
  - **van-e lényeges bizonytalanság;**
  - **a közzétételek megfelelőek-e;**

Az ISA 570R újdonsága nem a felelősségek átadása, hanem a könyvvizsgálói vizsgálat mélyítése az új jelentéstételi felelősségekkel összhangban.

ISA 570 (R2024): kulcsfogalmak

A következő kifejezéseknek az alábbi jelentése van:

Lényeges bizonytalanság (Material uncertainty)

Olyan eseményekkel vagy körülményekkel kapcsolatos bizonytalanság, amelyek **önmagukban vagy együttesen jelentős kétséget vethetnek fel a gazdálkodó egységnek a vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban**.
Lényeges bizonytalanság áll fenn, ha a megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékok alapján arra a következtetésre jutunk, hogy:

- ✓ a vezetés jövőbeli terveinek eredménye valószínűleg **nem lesz elegendő** az azonosított események vagy körülmények hatásainak enyhítéséhez,
- ✓ a vezetés tervei a fennálló körülmények között **nem megvalósíthatók**,
- ✓ előfordulhat, hogy a vezetésnek **nincs szándéka vagy képessége** bizonyos intézkedések végrehajtására,
- ✓ előfordulhat, hogy harmadik felek vagy kapcsolt felek – ideértve a gazdálkodó egység tulajdonos-vezetőjét is – **nem rendelkeznek a szükséges pénzügyi támogatás nyújtására irányuló szándékkal vagy képességgel**.

Jelentős kétséget vethet fel (Significant doubt)

Olyan körülmények, amikor az **azonosított események vagy körülmények potenciális hatásának mértéke és bekövetkezésének valószínűsége** olyan mértékű, hogy **amennyiben a vezetés jövőbeli intézkedései nem enyhítik azok hatását**, a gazdálkodó egység a szokásos üzletmenet során **nem lesz képes eszközeit realizálni, kötelezettségeit teljesíteni és tevékenységét a belátható jövőben folytatni.**

Határeset (Close-call)

A gyakorlatban a könyvvizsgálók gyakran találkoznak olyan esetekkel, amikor a vállalkozás folytatásával kapcsolatban **jelentős kockázatok vagy figyelmeztető jelek** (warning signs) állnak fenn, azonban a vezetés által végrehajtott intézkedések, illetve a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján **végül arra a következtetésre jutnak, hogy nem áll fenn lényeges bizonytalanság** („material uncertainty”).
Különösen alapos dokumentációt igényel!

Mikor lesz egy kezelt kockázat még csak határeset, és mikor válik lényeges bizonytalansággá?

Close-call/határeset - mikor nincs még lényeges bizonytalanság? 1/2

A close-call nem azt jelenti, hogy nincs kockázat. Azt jelenti, hogy jelentős kockázatok és figyelmeztető jelek fennállnak, de a megszerzett bizonyítékok alapján arra a következtetésre jutunk, hogy nem áll fenn lényeges bizonytalanság.

Mit vár el ilyenkor az ISA 570R?

- ✓ Azonosítani és értékelni a jelentős kétséget felvető eseményeket és körülményeket
- ✓ Értékelni a vezetés terveit és azok megvalósíthatóságát
- ✓ Elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezni
- ✓ Következtetést levonni arról, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság
- ✓ Értékelni a kapcsolódó közzétételek megfelelőségét

	Következtetés
Jelentős figyelmeztető jelek vannak	✓
A vezetés intézkedései megfelelően alátámasztottak	✓
A könyvvizsgáló elegendő bizonyítékot szerzett	✓
A megszerzett bizonyítékok alapján a kockázatok megfelelően kezeltek	✓
Lényeges bizonytalanság fennáll	✗

Példa 1 – Lejáró bankhitel

⚠️ **Figyelmeztető jel**

- 300 millió Ft forgóeszközhitel 4 hónapon belül lejár
- a finanszírozás jelentős része ettől függ

✅ **Enyhítő tényezők**

- a bank írásban megerősítette a finanszírozási szándékát
- a társaság minden hitelfeltételt teljesít
- a hitelkapcsolat több éve fennáll
- a cash flow előrejelzés alátámasztja a törlesztőképességet

➡️ **Következtetés**

Close-call helyzet lehet, de a megszerzett bizonyítékok alapján **nem áll fenn lényeges bizonytalanság**.

Példa 2 – Negatív saját tőke

⚠️ Figyelmeztető jel

- több éve negatív saját tőke
- veszteséges működés

✅ Enyhítő tényező

- pozitív cash flow
- stabil megrendelésállomány
- tulajdonosi finanszírozás bizonyított

➡️ Következtetés

A negatív saját tőke önmagában nem jelent lényeges bizonytalanságot.

Close-call/határeset-mikor nincs még lényeges bizonytalanság? 2/2

A close-call lényege: vannak olyan események vagy körülmények, amelyek jelentős kétséget vethetnének fel, de a megszerzett bizonyítékok alapján végül arra a következtetésre jutunk, hogy nem áll fenn lényeges bizonytalanság.

Close-call esetben az ISA 570R szerint különösen fontos:

- ✓ **Azonosítani és értékelni a jelentős kétséget felvető eseményeket és körülményeket**
- ✓ **Értékelni a vezetés terveit és azok megvalósíthatóságát**
- ✓ **Elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezni**
- ✓ **Következtetést levonni arról, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság**
- ✓ **Értékelni a kapcsolódó közzétételek megfelelőségét**

Példa 3 – Egyetlen nagy vevő

⚠️ **Figyelmeztető jel**

- az árbevétel 70%-a egyetlen vevőtől származik

✅ **Enyhítő tényező**

- több évre szóló keretszerződés
- új vevők megszerzése folyamatban
- a következő időszakra vonatkozó megrendelések már rendelkezésre állnak

➡️ **Következtetés**

Jelentős figyelmeztető jelek fennállnak, azonban a megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékok alapján nem jutunk arra a következtetésre, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn.

Példa 4 – Tulajdonosi támogatás

⚠️ **Figyelmeztető jel**

- a társaság működése rövid távon tulajdonosi finanszírozástól függ
- önálló finanszírozási forrásai korlátozottak

✅ **Enyhítő tényező**

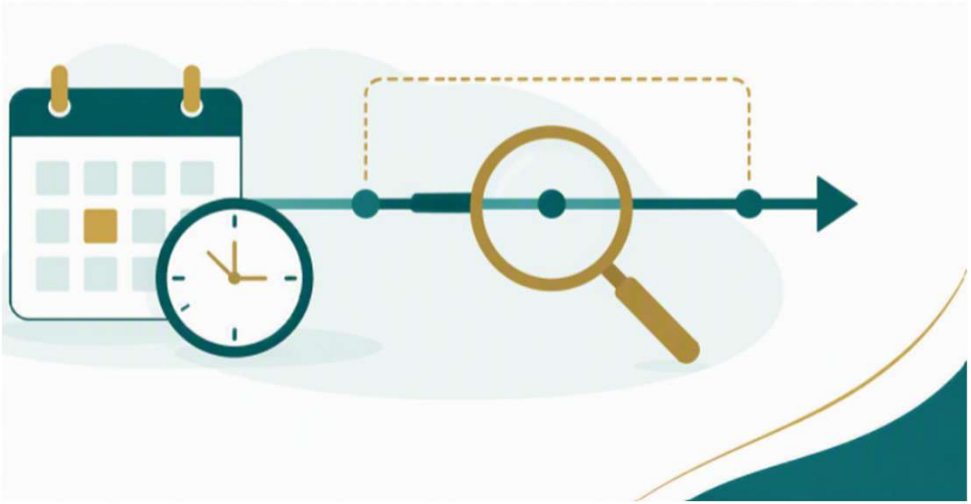
- írásos tulajdonosi támogatási nyilatkozat
- a tulajdonos bizonyíthatóan rendelkezik a szükséges forrásokkal
- a tulajdonos korábban is nyújtott támogatást
- a támogatás a vizsgált időszakra rendelkezésre áll

➡️ **Következtetés**

Tipikus close-call helyzet. Ha a tulajdonosi támogatási szándék és a pénzügyi képesség megfelelően alátámasztott, önmagában nem feltétlenül áll fenn lényeges bizonytalanság.

Időzítés és értékelési időszak

Nem fordulónaptól 12 hónap – hanem jóváhagyástól legalább 12 hónap

Könyvvizsgálói fókusz

- a vezetés értékelési időszakának legalább a pénzügyi kimutatások jóváhagyásától számított 12 hónapot kell lefednie;
- ha a vezetés rövidebb horizontot használt, kérni kell a kiterjesztést;
- a vállalkozás folytatására való képességre vonatkozó eljárások a tervezési / kockázatfelmérési szakaszban kezdődnek, és a jelentés dátumáig szükséges frissíteni.

Tipikus hiba lehet: „12 hónap a fordulónaptól” – így a beszámoló elfogadása után már nincs meg a minimum időtáv.

Elfogadható-e az alábbi érvelés egy kollégától?
„A vezetés nem készítette el az értékelését, úgyhogy nem volt mit néznünk, így hibát sem találtunk benne.”

Hatás a jelentésre?

Kockázatfelmérés: előrehozott, strukturált, iteratív

A vállalkozás folytatása kockázatával nem elég a jelentés kiadásakor foglalkozni

Mit kell megérteni?

- gazdálkodó egység és környezete: üzleti modell, célok, stratégia, üzleti kockázatok;
- beszámolási keretelvek VFE-követelményei és közzétételek;
- belső kontrollrendszer: hogyan azonosítja, értékeli és kezeli a vezetés a VFE kockázatokat.

Miért iteratív?

- az információgyűjtés, frissítés és elemzés az audit során folyamatos;
- későbbi események is módosíthatják a következtetést;
- az új információ kontrollhiányra vagy csalási kockázatra is utalhat.

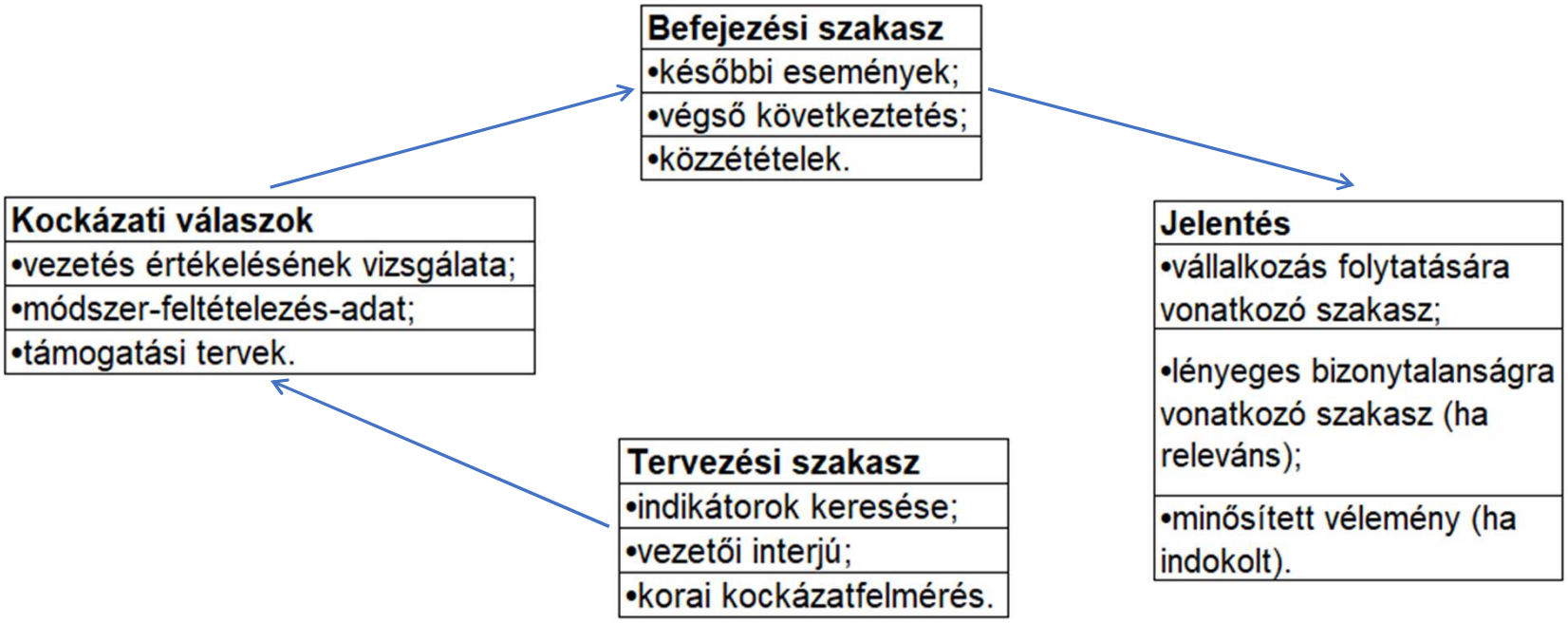
Az időben történő kockázatazonosítás elősegíti, hogy a könyvvizsgáló már a megbízás korábbi szakaszában elvégezze a szükséges könyvvizsgálói eljárásokat, megszerezze a szükséges információkat annak érdekében, hogy megfelelő idő álljon rendelkezésére a feltárt kockázatok értékelésére, valamint a szükséges könyvvizsgálati eljárások végrehajtására.

A felülvizsgált standard erősíti a könyvvizsgáló szerepét a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számvitel alkalmazásának értékelésében, valamint a vállalkozás folytatásának képességével kapcsolatos lényeges bizonytalanság azonosításában és az arra vonatkozó következtetések levonásában.

Oktatói üzenet: előbb azonosítjuk a kockázatot – a vezetés kockázat mérséklő terveit csak ezután értékeljük !

A VFE vizsgálat időbeli menete

Tervezés → Kockázat → Bizonyíték → Jelentés

Példák kockázatfelmérési eljárásokra

A vezetéssel folytatott korai megbeszélések és elemző eljárások kulcsszerepet kapnak

- ✓ Interjú a vezetéssel a cash flow, eredmény- és egyéb előrejelzésekről
- ✓ Jogi ügyek és peres igények áttekintése / jogtanácsos megkérdezése
- ✓ Korábbi előrejelzések visszamérése
- ✓ Hitel- és kötelezvényfeltételek szemrevételezése, kovenánsoknak való megfelelés vizsgálata
- ✓ Tulajdonosi / Irányítással megbízottak jegyzőkönyveinek áttekintése finanszírozási jelekre
- ✓ Elemző eljárások kulcsmutatók és cash trendek mentén

A kockázatfelmérési eljárásaink jellege és terjedelme a gazdálkodó egység jellegétől és körülményeitől függően változhat: kisebb gazdálkodó egységek valószínűleg egyszerűbb üzleti tevékenységet folytatnak,…., ugyanakkor kevésbé is lehetnek ellenállók az őket körülvevő kockázatokkal szemben.

Indikátorok és eredendő kockázati szintek

Pénzügyi • működési • egyéb jelzések

Indikátor-csoportok

- **Pénzügyi**:
  - ✓ negatív cash flow,
  - ✓ kovenánsoknak való meg nem felelés,
  - ✓ likviditási hiány,
  - ✓ adósságfinanszírozás hiánya,
  - ✓ kedvezőtlen kulcsfontosságú mutatók
- **Működési**:
  - ✓ a vezetés szándékai a gazdálkodó egység megszüntetésére vagy az üzletszerű tevékenység beszüntetésére,
  - ✓ kulcsfontosságú munkatársak elvesztése,
  - ✓ vevők, piacok vagy beszállítók elvesztése,
  - ✓ munkaerővel kapcsolatos nehézségek,
  - ✓ hiány fontos alapanyagokból,
- **Egyéb**:
  - ✓ kibertámadás miatti tevékenység fennakadás,
  - ✓ jogszabályi/szabályozói megfelelés hiánya,
  - ✓ jelentős peres ügyek
  - ✓ devizaárfolyamoknak, tőzsdeáruknak, kamatlábaknak való jelentős kitettség

Fontos: az eredendő (inherens) kockázat meghatározásakor még nem vesszük figyelembe a vezetés válaszlépéseit vagy enyhítő intézkedéseit.

Eredendő kockázati szintek	
Standard	**Nincsenek olyan események vagy körülmények, amelyek jelentős kétséget vetnének fel.**
Fokozott	**Vannak VFE-indikátorok, de előzetesen nem azonosítható lényeges bizonytalanság.**
Jelentős	**A körülmények alapján lényeges bizonytalanság fennállhat.**

Mini-esettanulmány: tulajdonos-ügyvezetői megbeszélés

Egy kevésbé összetett kis, családi tulajdonú bútorgyártó Kft. tervezési szakaszban

A megbeszélés célja

- I–III. negyedéves eredmény alapján üzletmenet, kilátások, kockázatok áttekintése;
- fókusz: árbevétel, likviditás, finanszírozás, költségek, munkaerő, működés, jogi ügyek, tulajdonosi szándékok.

Könyvvizsgálói feladat

- azonosítsuk az esetleges VFE kockázatokat;
- melyik kockázat igényel későbbi szakaszban részletes eljárást?
- mit kérjünk be a vezetéstől már most?
- különítsük el az azonosított kockázatokat a vezetés tervezett válaszlépéseitől.

Esettanulmány:

1. A társaság egy családi tulajdonú bútorgyártó Kft., amely az elmúlt két évben folyamatos nyomás alatt működött az emelkedő alapanyagárak és a csökkenő kereslet miatt.
2. Az árbevétel az első három negyedévben elmaradt az előző évtől, ami elsősorban a megrendelésállomány visszaesésével magyarázható. A társaság árbevételének hozzávetőleg 28%-a egy jelentős vevőhöz kapcsolódik.
3. A társaság rövid lejáratú folyószámlahitelre támaszkodik, a hitelkeret megújítása a következő hónapokban esedékes.
4. A társaság jelenleg képes esedékes kötelezettségei teljesítésére, ugyanakkor időszakonként feszes pénzügyi helyzet alakul ki.
5. A társaság jelentős mértékben függ a szakképzett munkaerő rendelkezésre állásától. Új munkatársak felvétele nehézkes, különösen szakmunkás és gépkezelő munkakörökben.
6. Az ügyvezető-tulajdonos jelezte, hogy szükség esetén további pénzügyi támogatást is biztosítana a társaság részére.

Mini-esettanulmány: a tulajdonos-ügyvezetői megbeszélés alapján az azonosított kockázatok összefoglalása – 1/2

Árbevétel és piaci helyzet

Kockázat értékelése

Bizonytalanságot jelent, hogy a következő tizenkét hónap során a jelenlegi megrendelési állomány fenntartható-e, illetve, hogy a jelentős vevőhöz kapcsolódó árbevétel a jövőben is realizálható lesz-e.

Következtetés

A vevői koncentráció és a kereslet csökkenése a vállalkozás folytatásának értékelése szempontjából figyelmet igénylő körülmény.

Alapanyagár és költségkockázat

Kockázat értékelése

Amennyiben az alapanyag- és energiaárak tovább emelkednek, vagy az értékesítési árak emelése nem lehetséges, a társaság jövedelmezősége tovább romolhat.

Következtetés

Az emelkedő költségek kedvezőtlenül befolyásolhatják a társaság eredménytermelő képességét és működési pénztermelő képességét.

Likviditási kockázat

Kockázat értékelése

A pénzforgalom érzékeny az árbevétel alakulására és a vevői befizetések időzítésére.

Következtetés

A társaság rövid távú fizetőképessége megfelelő, ugyanakkor a likviditási tartalékok korlátozottak, ezért ezen terület fokozott figyelmet igényel.

Finanszírozási kockázat

Kockázat értékelése

A finanszírozási lehetőségek szűkülése vagy a hitelfeltételek jövőbeli megsértése kedvezőtlenül érintheti a társaság működését.

Következtetés

A hitelfeltételek jövőbeli teljesítésének monitorozása szükséges.

Mini-esettanulmány: a tulajdonos-ügyvezetői megbeszélés alapján az azonosított kockázatok összefoglalása – 2/2

Munkaerő és működési kockázat

Kockázat értékelése

A kulcsfontosságú munkavállalók elvesztése vagy a munkaerőhiány korlátozhatja a termelési kapacitást és a megrendelések teljesítését.

Következtetés

A munkaerőpiaci környezet középtávon negatívan befolyásolhatja a társaság működését és növekedési lehetőségeit.

Működési és jövedelmezőségi kockázat

Kockázat értékelése

A megrendelések csökkenése miatt a termelési kapacitások kihasználtsága nem teljes, ami a jövedelmezőség romlásához vezethet mivel a fix költségek jelentős része a termelési volumen csökkenése esetén is felmerül.

Következtetés

A termelési volumen csökkenése esetén a társaság eredménytermelő képessége kedvezőtlenül alakulhat.

Összefoglaló könyvvizsgálói következtetés

A tervezési szakaszban végzett eljárások alapján olyan körülményeket azonosítottunk, amelyek önmagukban nem utalnak a vállalkozás folytatásának elvével kapcsolatos lényeges bizonytalanság fennállására, ugyanakkor fokozott figyelmet igényelnek a könyvvizsgálat során.

Különösen az árbevétel csökkenése, a jelentős vevőhöz kapcsolódó kitettség, a szűk likviditási tartalékok, a külső finanszírozástól való függés, valamint a jövedelmezőséget érintő költségnövekedés indokolja további könyvvizsgálati eljárások végrehajtását.

A könyvvizsgálat későbbi szakaszaiban a vezetés által készített üzleti terv, eredményterv és pénzforgalmi előrejelzés részletes értékelése szükséges, valamint annak vizsgálata, hogy a vezetés feltételezései megfelelően alátámasztják-e a vállalkozás folytatására vonatkozó következtetéseket.

II. rész

A vezetés értékelésének a vizsgálata, következtetések levonása

A hangsúly: módszer, feltételezések, adatok; szándék és képesség; végső konklúzió.

A vezetés értékelésének vizsgálata: minden könyvvizsgálat kötelező eleme

Az ISA 570 (R 2024)-es standard megszünteti a „csak ha baj van” megközelítést

A jelenleg hatályos R2016-os standard alapján a könyvvizsgáló elsősorban akkor foglalkozik részletesen ezzel a kérdéssel, ha vannak arra utaló jelek, hogy a vállalkozás jövőbeni folyamatos működése bizonytalan lehet.

A könyvvizsgáló feladata

- beszerezni és részletesen megvizsgálni a vezetés VFE értékelését;
- függetlenül attól, hogy azonosítható-e egyértelmű indikátor;
- a vezetés módszerének, adatainak és feltételezéseinek kritikus megértése;
- a vezetői elfogultság jeleinek értékelése.

Analógia: sok szempontból úgy gondolkodunk, mint egy jelentős számviteli becslés vizsgálatánál.

A három pillér: Módszer – Feltételezések – Adatok

Az értékelés csak annyira erős, mint a leggyengébb pillére, avagy a következtetés megbízhatóságát a három pillér együttes minősége határozza meg*

MÓDSZER	FELTÉTELEZÉSEK	ADATOK
• Cash flow előrejelzés, eredményterv/üzleti terv, diszkontált cash flow modell (DCF), szenzitivitási elemzés, finanszírozási terv, pénzügyi mutatók, kovenáns elemzés, vezetői intézkedési tervek • A módszer illeszkedik-e a kockázathoz és komplexitáshoz?	• Reálisak, konzisztensnek és alátámasztottnak tűnnek-e? • Összhangban vannak-e múltbeli adatokkal és külső referencia adatokkal (benchmark)?	• Forrás, teljesség, pontosság, integritás • Belső vagy külső, manuális vagy rendszerből jövő adat?

Egy jó cash-flow modell sem menti meg az auditot, ha rossz adatokon és/vagy túl optimista feltételezéseken alapul.

* : a három pillér (módszer – feltételezések – adatok) közül mindig a leggyengébb elem határozza meg a teljes elemzés megbízhatóságát. Pl. hibás adatok, vagy túl optimista feltételezések…

Módszerek és méretre szabhatóság

Nem minden gazdálkodónak kell komplex modell – de a módszernek alkalmasnak kell lennie

Eredményterv / üzleti terv	jellemzően a vállalkozás jövedelmezőségének alakulását mutatja. (önmagában nem mutat likviditást)
Cash flow előrejelzés	rövid távú likviditás, pénzhiány előrejelzése
Szenzitivitási elemzés	kulcsfeltételezések változásának hatását vizsgáló forgatókönyvek
Finanszírozási terv	meglévő és tervezett finanszírozási források bemutatása
Kovenáns elemzés	hitelmegállapodások pénzügyi feltételeinek teljesítése.
Vezetés tervei	vezetői intézkedési tervek a pénzügyi helyzet javítására (pl. költségcsökkentés).

Méretre szabhatóság

- **egyszerűbb működés vagy kisebb bizonytalanság esetén elegendő lehet egy egyszerűbb megközelítés, például egy megfelelő időszakra készített cash flow előrejelzés, üzleti terv.**
- **Ha a gazdálkodó egység tevékenysége összetett, vagy jelentős kétség merül fel a vállalkozás folytatásával kapcsolatban, a vezetés több forrásból származó múltbeli és jövőbeli adatokat használ fel, és különböző feltételezésekkel él, pl. kedvezőtlen forgatókönyvek vizsgálata, érzékenységi tesztek, finanszírozási lehetőségek stb.**

Nem a gazdálkodó mérete, hanem a kockázatok és a körülmények összetettsége határozza meg a szükséges bizonyítékok körét és mélységét.

Ugyanaz a követelmény – eltérő mélység

Alacsonyabb kockázat / egyszerűbb működés	Magasabb kockázat / összetettebb működés
Korlátozottabb bizonyítékszükséglet	Kiterjedtebb bizonyítékszükséglet
Egyszerűbb vezetői előrejelzések	Részletes pénzügyi modellek
Kevesebb kritikus feltételezés	Több kritikus feltételezés
Szűkebb körű auditeljárások	Mélyebb auditeljárások és tesztelés
Nem biztos szakértő bevonása	Szakértő bevonása valószínű

Feltételezések vizsgálata

Reális? Konzisztens? Visszamért? Érzékeny?

A jelentős feltételezések vizsgálata során a könyvvizsgáló

- ✓ értékeli a feltételezések észszerűségét és realitását,
- ✓ vizsgálja az összhangot a más területeken alkalmazott feltételezésekkel pl. üzleti / stratégiai dokumentumokkal és számviteli becslésekkel;
- ✓ ellenőrzi, hogy az előző időszakban a vezetőség által alkalmazott feltételezések észszerűek voltak-e (visszamérés),
- ✓ ellenőrzi, hogy a vezetés végzett-e érzékenységvizsgálatot: mi történik a kulcsváltozók kedvezőtlen változásakor?

Benchmark példák

- ✓ infláció: MNB előrejelzés;
- ✓ kamatláb: BUBOR / jegybanki alapkamat;
- ✓ árfolyam: banki vagy elemzői előrejelzések;
- ✓ nyersanyag: tőzsdei jegyzések, határidős görbék
- ✓ piaci növekedés: iparági elemzések és piackutatási adatok

Tipikus vészjelzés: a növekedési várakozások ambiciózusak + nincs múltbeli teljesítési tapasztalat + nincs külső referencia érték (benchmark) + hiányzó vagy nem kellően kidolgozott akcióterv.

Adatok megbízhatóságának vizsgálata

Forrás • teljesség • pontosság • integritás

Az adatokkal kapcsolatban a könyvvizsgáló

- ✓ megvizsgálja az adatok forrását, teljességét és megbízhatóságát,
- ✓ ellenőrzi az összhangot más pénzügyi információkkal,
- ✓ figyelmet fordít arra, hogy a vállalkozás hogyan őrizte meg az adatok integritását az információfeldolgozás minden szakaszában,
- ✓ értékeli, hogy a vezetés milyen módosításokat hajtott végre az adatokon, és ezek indokoltak és megalapozottak-e

Megbízható külső adat példák

- jegybanki statisztikák (MNB, ECB)
- KSH adatok
- piaci árjegyzések (Bloomberg, Reuters)
- tőzsdei árak
- hitelminősítői jelentések

Belső adatforrások ellenőrzése

- forrásrendszer és riport-logika,
- adatok teljessége és pontossága,
- adatfeldolgozási és IT kontrollok,
- manuális beavatkozások tesztelése.

Mini-esettanulmány: a vezetés felmérésében használt feltételezések és adatok vizsgálata

Könyvvizsgálói feladat

a választott módszer megfelelőségének megítélése mellett vizsgálja, hogy

- a feltételezések reálisak-e,
- a következtetések kellő megalapozottsággal alátámasztottak-e és az
- adatok megbízhatóak-e

Mindhárom tényező (módszer, jelentős feltételezések, adatok) esetében azt is figyelembe kell venni, hogy történt-e változtatás az előző időszakhoz képest az adatforrásokban, a feltételezések kiválasztásában vagy a módszer használatában.

Esettanulmány:

Egy kiskereskedelmi cég (XYZ Kft.) jelentős likviditási problémákkal küzd:

- 3 hónapon belül lejáró **nagy összegű hitel**
- folyamatos **veszteséges működés**
- negatív működési cash flow
- beszállítók rövidített fizetési határidővel szállítanak

A társaság vállalkozás folytatására való képességének igazolására a vezetés 18 hónapot lefedő **cash flow előrejelzést** készített.

- **Feltételezések (magas szubjektivitás)**
  1. Árbevétel: +25% növekedés: indok: „új marketing stratégia”
  2. Új finanszírozás: bankhitel biztosan meg lesz hosszabbítva: NINCS még szerződés
  3. Költségcsökkentés: 15%: nincs részletes terv
- **Adatok**
  1. Értékesítési adatok:
     - manuálisan módosított Excel
     - nincs egyeztetve főkönyvvel
  2. Cash flow modell:
     - hibás képletek
     - hiányzó tételek
  3. Követelések:
     - jelentős része **lejárt,** mégis teljes mértékben pénzügyileg rendezettnek feltételezik

Mini-esettanulmány: a vezetés felmérésében használt feltételezések és adatok vizsgálata: lehetséges megoldás – 1/2

1. Feltételezések vizsgálata
Eljárások:

- **összehasonlítás múltbeli teljesítménnyel**
  - volt már valaha +25% növekedés? ❌
- **külső adatokkal összevetés**
  - iparág stagnál vagy csökken ❌
- **vezetés megkérdezése + dokumentáció**
  - marketing terv nincs alátámasztva ❌
- **finanszírozás ellenőrzése**
  - banki megerősítés kérése
  - nincs szerződés → bizonytalan ❌

Következtetés:
Irreális, nem észszerű feltételezések

2. Adatok vizsgálata (kiterjesztett)
Eljárások:

- Excel modell újraszámítása
- képletek ellenőrzése
- adat-egyeztetés főkönyvvel
- követelések realizálhatóságának vizsgálata

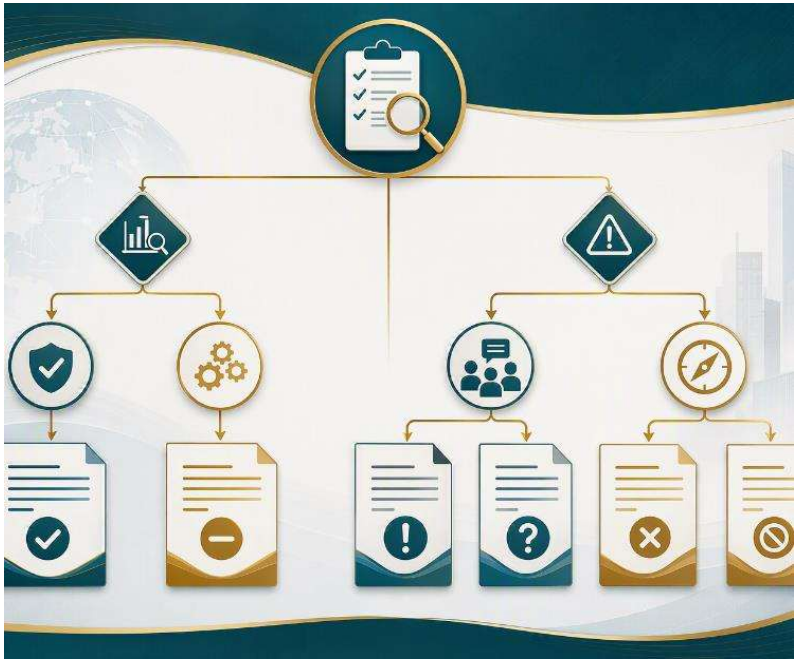
Eredmény:

- hibák a számításban ❌
- túl optimista cash in-flow ❌
- az Excel file több adata nem egyezett meg a főkönyvi adatokkal ❌

3. Kritikus pont – nincs elegendő audit bizonyíték
A könyvvizsgáló arra a következtetésre jut, hogy:

- a feltételezések **nem észszerűek,**
- az adatok **nem megbízhatóak,**
- az új finanszírozás **nincs alátámasztva.**

Mini-esettanulmány: a vezetés felmérésében használt feltételezések és adatok vizsgálata: lehetséges megoldás – 2/2

Következtetés:

A vezetés értékelésének alapjául szolgáló feltételezések nem észszerűek és nem kellően alátámasztottak, az adatok nem megbízhatóak.

A vezetés által alkalmazott feltételezések rendkívül optimisták és észszerűségüket nem támasztják alá objektív bizonyítékok, továbbá, a felhasznált adatok megbízhatósága sem megfelelő.

✅ Ha a vezetés javítja a felmérést → az aktualizált elemzés lényeges bizonytalanságot mutathat ki.

❌ Ha a vezetés nem javítja a hibákat → lényeges hibás állítás állhat fenn, ami minősített véleményhez vezethet.

Vezetői intézkedési tervek

A terv nem bizonyíték – a megvalósíthatóságot kell alátámasztani

Ha azonosítottunk olyan eseményeket vagy körülményeket, amelyek jelentős kétséget vethetnek fel a gazdálkodó egység vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban, a könyvvizsgálónak értékelnie kell a vezetés jövőbeli intézkedésekre vonatkozó terveit. A tervek célja, hogy kezeljék a vállalkozás folytatásával kapcsolatban felmerült kockázatokat, illetve mérsékeljék azok kedvezőtlen hatásait.

Tipikus tervek

- eszközértékesítés;
- új finanszírozás / refinanszírozás;
- adósság átstrukturálása;
- költségcsökkentési program;
- tulajdonosi vagy harmadik fél támogatása.

Könyvvizsgálói teszt

- konkrét-e a terv?
- számszerűsíthető-e a hatása?
- a feltételezések reálisak, végrehajtható a terv?
- a vezetésnek van-e szándéka és képessége a terv megvalósítására?
- mi az alternatíva, ha a terv nem sikerül?

Dokumentáció

- a mérlegelt bizonyítékok;
- a szakmai megítélés indoklása;
- a levont előzetes és végső következtetés.

Példa: „bankhitel biztosan meg lesz hosszabbítva” csak, ha van objektív, releváns alátámasztás, pl. banki szándéknyilatkozat

Harmadik fél / tulajdonosi támogatás – 1/2

Szándék és képesség külön értékelése

Szándék

- ✓ kötelezettségvállalás feltételei;
- ✓ jogszerűség és érvényesíthetőség;
- ✓ időszak: legalább lefedje a VFE értékelési időszakot;
- ✓ alternatív stratégiák, ha a támogatás elmarad

Képesség

- ✓ a támogató fél pénzügyi helyzete;
- ✓ likvid eszközök és azok mobilizálhatósága;
- ✓ korábbi támogatásnyújtás;
- ✓ kötelezettségek, egyéb csoporttagok támogatása;
- ✓ jogi vagy auditor információk (csoport könyvvizsgálat esetén) bevonása.

Fontos: önmagában egy támogatói levél nem feltétlenül elegendő bizonyíték – a tényleges teljesítési képességet is vizsgálni kell.

Harmadik fél / tulajdonosi támogatás – 2/2

Szándék és képesség külön értékelése

Anyavállalati támogatói levél (comfort letter): fő vizsgálati szempontok

- A támogató fél pénzügyi képességének értékelése,
- A támogatási szándék és kötelezettségvállalás vizsgálata,
- A nyilatkozat tartalmának, időtávjának és időzítésének elemzése,
- A levél konkrétságának és esetleges korlátozásainak értékelése,
- A vezetés megkérdezése arra vonatkozóan, hogy milyen alapon támaszkodnak a támogatásra, illetve történt-e korábban tényleges támogatás,
- Annak vizsgálata, hogy a támogató fél más vállalatokat is támogat-e,
- A rendelkezésre álló pénzügyi információk aktualitásának ellenőrzése,
- Szükség esetén kiegészítő könyvvizsgálati eljárások végrehajtása.

Magánszemélytől származó támogatás értékelése

Specialitások

- A támogatási képesség igazolása gyakran korlátozott,
- A vagyon megléte nem feltétlenül jelent likvid forrásokat,
- A kötelezettségek és egyéb terhek feltárása szükséges
- A korábbi támogatások és pénzügyi vállalások vizsgálata indokolt,
- Fokozott szakmai szkepticizmus alkalmazása szükséges.

Lehetséges könyvvizsgálati eljárások

- Pénzügyi információk és vagyonelemek áttekintése, értékelése,
- Az eszközök likviditásának értékelése,
- Fennálló kötelezettségek feltárása,
- Korábbi támogatások vizsgálata,
- A támogatási szándék és képesség megerősítése.

Magyar Könyvvizsgálói Kamara

Bizonyíték értékelése és konklúzió

Három kérdésből lesz jelentési döntés

A KÖNYVVIZSGÁLÓ ÉRTÉKELÉSI KERETRENDSZERE

1. A VFE-t érintő események és körülmények azonosítása
2. A vezetés VFE-re vonatkozó felmérésének vizsgálata
3. A vezetés által tervezett intézkedések értékelése
4. További könyvvizsgálati eljárások végrehajtása
5. A megszerzett bizonyítékok együttes értékelése

KULCSÜZENET

A VFE-t érintő események fennállása önmagában nem jelenti azt, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn; a következtetés a megszerzett bizonyítékok összességén alapul.

1. Helyénvaló-e a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számvitel alkalmazása?
2. Fennáll-e lényeges bizonytalanság a vállalkozás folytatásával kapcsolatban?
3. A kapcsolódó közzétételek megfelelőek és teljes körűek-e?

A három kérdés együttes megválaszolása vezet a jelentési döntéshez

A LEHETSÉGES JELENTÉSI KÖVETKEZMÉNYEK

Nincs lényeges bizonytalanság	**Minősítés nélküli (tiszta) vélemény** + „A vállalkozás folytatása” szakasz
Lényeges bizonytalanság fennáll, közzététel megfelelő	**Minősítés nélküli (tiszta) vélemény** + „A vállalkozás folytatására vonatkozó lényeges bizonytalanság” szakasz
Lényeges bizonytalanság fennáll, közzététel nem megfelelő	**Korlátozott vélemény vagy ellenvélemény** ISA 705 szerinti minősítés + „A vállalkozás folytatására vonatkozó lényeges bizonytalanság” szakasz
A VFE elvén alapuló számvitel alkalmazása nem megfelelő	**Ellenvélemény** Nincs külön VFE vagy lényeges bizonytalanság szakasz

Magyar Könyvvizsgálói Kamara

Hatókör-korlátozás és bizonyítékhiány

Mi történik, ha nincs elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyíték?

AMIKOR NEM SZEREZHETŐ ELEGENDŐ ÉS MEGFELELŐ BIZONYÍTÉK

Tipikus bizonyítékhiányos területek

- a vezetés nem készíti el a felmérést;
- a vezetés felmérésének teljessége és megalapozottsága;
- az üzleti terv megvalósíthatósága;
- a jövőbeni pénzáramok biztosítása;
- a támogatási tervek realitása, szándék és képesség;
- a finanszírozás fenntarthatósága vagy megújítása.

Nem következtetés a VFE-ről

A kérdés ilyenkor nem az, hogy ténylegesen fennáll-e lényeges bizonytalanság, hanem az, hogy a könyvvizsgáló nem tudott elegendő és megfelelő bizonyítékot szerezni.

HATÓKÖR-KORLÁTOZÁS

! **Lényeges, de nem átfogó hatás**

Korlátozott vélemény

× **Lényeges és átfogó hatás**

Véleménynyilvánítás visszautasítása

FONTOS KÖVETKEZMÉNY A VÉLEMÉNYRE

A véleménynyilvánítás visszautasításánál a jelentés nem tartalmaz külön „A vállalkozás folytatása”, illetve „A vállalkozás folytatására vonatkozó lényeges bizonytalanság” szakaszt.

Kulcsüzenet: a bizonyítékhiány miatti vélemény minősítése a bizonyítékszerzés korlátjából fakad, nem abból, hogy a könyvvizsgáló bizonyítottan arra a következtetésre jutott, hogy sérül a vállalkozás folytatása elve és ezért nem megfelelő a VFE-n alapuló számvitel alkalmazása.

III. rész

Jelentéstétel és kommunikáció

Jelentési szcenáriók, kommunikáció, írásbeli nyilatkozatok, esettanulmány, döntési fa.

Közzétételek: close-call (határeset) és lényeges bizonytalanság esetén is elengedhetetlen

A felhasználó ne legyen félrevezetve

Ha nincs lényeges bizonytalanság, de vannak jelentős figyelmeztető jelek

- ✓ értékelni kell, hogy a tényezők és a vezetés megítélései megfelelően bemutatásra kerültek-e;
- ✓ különösen close-call (határ-) esetekben fontos a részletes közzététel.

Ha lényeges bizonytalanság fennáll

- ✓ az eseményeket és körülményeket egyértelműen és teljeskörűen be kell mutatni;
- ✓ a vezetés tervezett intézkedéseit ismertetni kell;
- ✓ a felhasználó számára érthető legyen, hogy a működés folytatása nem tekinthető teljesen biztosítottnak.

Gyakorlati tanács: audit szempontból külön pipáljuk ki: tények • bizonytalanságok • vezetés tervei • cash flow terv időtávja • jelentéskövetkezmény.

Jelentésre gyakorolt hatások

Egyszerűsített döntési mátrix

Helyzet	Közzététel	Jelentésre gyakorolt hatások
Nincs lényeges bizonytalanság	megfelelő	Tiszta vélemény + „Vállalkozás folytatása” szakasz
Lényeges bizonytalanság fennáll	megfelelő	Tiszta vélemény + „Vállalkozás folytatására vonatkozó lényeges bizonytalanság” szakasz
Lényeges bizonytalanság fennáll	nem megfelelő	Korlátozott vélemény / ellenvélemény az ISA 705 szerint + „Vállalkozás folytatására vonatkozó lényeges bizonytalanság” szakasz
Vezetés nem készít értékelést	N/A	Hatókör korlátozás; átfogó hatásnál véleménynyilvánítás visszautasítása: Nincs a vállalkozás folytatására vagy a vállalkozás folytatására vonatkozó lényeges bizonytalanságra vonatkozó külön szakaszt

Jelentésszöveg: mit kell világosan kimondani?

A VFE szakasz tartalmi lényege nem csak formalitás

Nincs lényeges bizonytalanság – fő elemek

Külön szakasz a jelentésben „A vállalkozás folytatása” címmel, és ki kell jelenteni:

- ✓ a vezetés VFE elvén alapuló számviteli alkalmazása helyénvaló;
- ✓ a megszerzett bizonyíték alapján nem azonosítottunk lényeges bizonytalanságot;
- ✓ a következtetés a jelentés dátumáig megszerzett bizonyítékon alapul és nem jelent garanciát a gazdálkodó egység vállalkozás folytatására való képességére.

Lényeges bizonytalanság fennáll – fő elemek

A lényeges bizonytalanságot megfelelően közzéteszik a pénzügyi kimutatásokban.

Külön szakasz a jelentésben „A vállalkozás folytatására vonatkozó lényeges bizonytalanság” címmel:

- ✓ hivatkozás a kapcsolódó közzétételre;
- ✓ ki kell jelenteni, hogy az események/körülmények lényeges bizonytalanságot jeleznek;
- ✓ a vélemény a kérdés vonatkozásában nincs minősítve;
- ✓ a VFE elvén alapuló számvitel alkalmazása helyénvaló;
- ✓ a következtetés a jelentés dátumáig megszerzett bizonyítékon alapul és nem jelent garanciát a gazdálkodó egység vállalkozás folytatására való képességére.

Mit ért meg ebből a beszámoló felhasználója?

Jelentésszöveg: mit kell világosan kimondani?

A VFE szakasz tartalmi lényege nem csak formalitás

Lényeges bizonytalanság áll fenn– fő elemek

A lényeges bizonytalanságot **nem teszik közzé megfelelően** a pénzügyi kimutatásokban
MINŐSÍTETT VÉLEMÉNY

- ✓ korlátozott véleményt vagy ellenvéleményt kell kibocsátani az adott esetnek megfelelően,
- ✓ a korlátozott vélemény (Ellenvélemény) alapja szakaszában ki kell jelenteni, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn, valamint, hogy a pénzügyi kimutatások ezt a kérdést nem teszik közzé megfelelően,
- ✓ külön szakasz „A vállalkozás folytatására vonatkozó lényeges bizonytalanság” címmel és fel kell hívni a figyelmet a lényeges bizonytalanságra,
- ✓ ki kell jelenteni,
  - ✓ a VFE elvén alapuló számvitel alkalmazása helyénvaló,
  - ✓ a következtetés a jelentés dátumáig megszerzett bizonyítékon alapul és nem jelent garanciát a gazdálkodó egység vállalkozás folytatására való képességére.

A vezetés visszautasítja a felmérést– fő elemek

VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS VISSZAUTASÍTÁSA

- ✓ A 705. témaszámú (felülvizsgált) nemzetközi könyvvizsgálati standarddal összhangban, ha az elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyíték szerzésére való képtelenségnek a pénzügyi kimutatásokra gyakorolt lehetséges hatásai átfogók, a könyvvizsgáló visszautasítja a véleménynyilvánítást.
- ✓ Ez esetben a jelentés nem tartalmazza „A vállalkozás folytatása”, vagy „A vállalkozás folytatására vonatkozó lényeges bizonytalanság” szakaszokat.

Dokumentálás és kommunikáció

„Nem elég, hogy jól döntöttünk – demonstrálni kell, mi alapján.”

Dokumentálni kell

- a vezetés részéről a VFE elvén alapuló számvitel alkalmazásának megfelelőségét;
- a lényeges bizonytalanság fennállását vagy hiányát;
- a közzétételek megfelelőségét;
- a jelentős szakmai megítélések indoklását.

Kommunikálni kell az irányítással megbízott személyek felé

- azonosított események és körülmények;
- kockázatok jellege és súlyossága;
- a vezetés felmérése, feltételezései és intézkedései;
- az eljárások jellege, ütemezése (tervezéstől a jelentés kiadásig) és terjedelme;
- előzetes és végső következtetések.

Jogszabályi, szabályozói vagy etikai előírás alapján külső jelentéstételi kötelezettség is felmerülhet.

Írásbeli nyilatkozatok az ISA 570R-ben

A nyilatkozat bizonyíték, de nem helyettesíti a mögöttes bizonyítékok vizsgálatát!

A könyvvizsgáló írásbeli nyilatkozatot kér arról, hogy a vezetés felmérése teljes körű, a feltételezések megalapozottak, és minden lényeges vállalkozás folytatásával kapcsolatos kockázat megfelelően bemutatásra és kezelésre került.

Vezetői teljességi nyilatkozat

A vezetés megerősíti, hogy:

- ✓ a vállalkozás folytatása elvén alapuló számvitel alkalmazása helyénvaló a beszámoló készítése során,
- ✓ a vezetés által készített felmérésben használt módszer, jelentős feltételezések és adatok észszerűek és megfelelőek,
- ✓ a vezetés minden releváns eseményt és körülményt figyelembe vett és közölt, amely jelentős kétséget vethet fel,
- ✓ a vállalkozás folytatásával kapcsolatos kérdések megfelelően közzétételre kerültek, beleértve a vezetői megítéléseket is.

Ha kockázat vagy bizonytalanság van a nyilatkozatnak ki kell térnie arra is, hogy:

- ✓ milyen intézkedéseket tervez a vezetés a helyzet kezelésére,
- ✓ ezek az intézkedések megvalósíthatók-e,
- ✓ a vezetés szándékozik és képes-e végrehajtani ezeket.

Tulajdonosi / harmadik fél támogatási nyilatkozata

Önmagában nem elegendő.

A könyvvizsgálónak értékelnie kell:

- ➢ a támogató fél szándékát;
- ➢ a támogató fél pénzügyi képességét;
- ➢ a nyilatkozat időtávját;
- ➢ a támogatás jogi érvényesíthetőségét.

Komplex esettanulmány: Építő Kft.

Komplex esettanulmány a vállalkozás folytatásának értékeléséről, különös tekintettel a bevételi előrejelzések megalapozottságára, a finanszírozási források rendelkezésre állására és a könyvvizsgálói jelentésre gyakorolt hatásokra.

Könyvvizsgálói feladat: milyen bizonyíték kell ahhoz, hogy ne csak „ígéret", hanem auditálható terv legyen?

A mintavállat jellemzői

100%-ban magyar tulajdonú vállalkozás, 2 tulajdonos 50-50%-ban

Tevékenység: lakó- és ipari épületek magyarországi generálkivitelezése

Irányítás: A Társaságot a két tulajdonos-ügyvezető a gyakorlatban minden tekintetben együttesen irányítja

Munkatársak: Az Építő Kft.-nél összesen 14-en dolgoznak

Üzletmenet: árbevétel csökkenése, alapanyagok drágulása, árverseny, csökkenő kereslet, szakember utánpótlás hiánya, bérköltségek növekedése.

Pénzügyi helyzet, likviditás: folyószámlahitel (30 MFt), tulajdonosi kölcsön (36 MFt). A folyószámlahitelből 5 MFt maradt szabad keret 2025. III. negyedév végén. A tulajdonosi kölcsön visszafizetését sem 2025-ben sem 2026-ban nem tervezik. Sem vevő követelés leírásra, sem értékvesztésre nem volt szükség

2026 évi tervek, kilátások: mérsékelt, fokozatos élénkülés, de a kereslet növekedése nem várható. Az üzleti terv konzervatív feltételezésekre épül. Nem tervez árbevétel növekedéssel. A jövedelmezőséget növeli a költséggazdálkozás szigorításával. A banki tárgyalás folyamatban van a hitelkeret további biztosítására. Az előzetes megbeszélés időpontjában (2025. november) a Társaság nem rendelkezik még elfogadott szerződésállománnyal a 2026-os évre.

Tervezési szakasz: a könyvvizsgáló előzetes kockázatértékelése

A könyvvizsgáló a Társaság működésével és pénzügyi helyzetével kapcsolatban az alábbi főbb kockázati tényezőket azonosította:

- A társaság árbevételének csökkenése és a piaci környezet tartós bizonytalansága, különösen az építőipari kereslet alacsony szintje;
- Az iparágban tapasztalható erős árverseny, amely a jövedelmezőségre nyomást gyakorol;
- A működés részbeni külső finanszírozási forrásoktól való függősége (folyószámlahitel, tulajdonosi kölcsön), valamint a hitelkeret korlátozott szabad része;
- A likviditás szempontjából releváns, még nem realizált eszköz (ingatlan) értékesítésének bizonytalansága;
- A makrogazdasági környezet változékonyságából eredő költség- és keresleti kockázatok.

Következtetés:

Az előzetes kockázatfelmérés során a könyvvizsgáló azonosította, hogy olyan események vagy feltételek állhatnak fenn, amelyek jelentős kétséget vethetnek fel a társaság vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban.

Kockázatot jelent, hogy a társaság a beszámoló elfogadását követő 12 hónapos időszakra tervezett árbevételt várhatóan csak új megrendelések megszerzésével, külső finanszírozási források igénybevételével és egyes eszközök értékesítésével tudja biztosítani. A vezetés által tervezett kockázatcsökkentő intézkedések eredményessége ebben a szakaszban még nem értékelhető.

A könyvvizsgálat fókusza:

A tulajdonos ügyvezetők előrejelzéseinek megalapozottságára, a cash-flow tervek realitására, valamint a finanszírozási források tényleges rendelkezésre állására**.**

A végleges következtetés a további könyvvizsgálati eljárások eredményének függvénye lesz.

Rövidített munkaprogram a vállalkozás folytatásának értékelésére

Cél: Annak meghatározása, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság a társaság vállalkozás folytatására való képességével kapcsolatban.

1. Cash-flow előrejelzések és üzleti tervek vizsgálata

- A vezetés értékelése legalább 12 hónapra kiterjed-e.
- Üzleti terv és cash-flow előrejelzés áttekintése (pesszimista, bázis, optimista forgatókönyv).
- A kiinduló adatok és kulcsfeltételezések ellenőrzése:
  - árbevétel,
  - költségek,
  - piaci és makrogazdasági tényezők.
- Retrospektív elemzés: korábbi tervek és tényadatok összevetése.
- Szenzitivitási/stressztesztek elvégzése a jelentős feltételezésekre: árbevétel -10–20%, költség +5–10%, ingatlan nem kerül eladásra

2. Finanszírozási források értékelése

- Banki hitelkeretek és szerződéses feltételek vizsgálata.
- Kovenánsok, lejáratok és refinanszírozási kockázatok értékelése.
- A finanszírozás jövőbeni rendelkezésre állásának megítélése.

3. Tulajdonosi támogatás vizsgálata

- Tulajdonosi kölcsönök feltételeinek áttekintése.
- A támogatási szándék és annak időtávja (írásos nyilatkozat).
- A tulajdonosok pénzügyi képességének értékelése (likvid eszközök, egyéb befektetések vizsgálata)
- Annak vizsgálata, hogy a vállalkozás működése függ-e a tulajdonosi finanszírozástól.

4. Egyéb kockázati és enyhítő tényezők

- Tervezett ingatlanértékesítés realitása.
- Költségcsökkentési intézkedések megalapozottsága és megvalósíthatósága.
- Alternatív finanszírozási megoldások.

5. Könyvvizsgálói következtetés

- A vállalkozás folytatásának elve megfelelően alkalmazható-e.
- Fennáll-e lényeges bizonytalanság.
- A kapcsolódó közzétételek megfelelőségének értékelése.

Könyvvizsgálói döntés = Tervek + Finanszírozás + Tulajdonosi támogatás + Kockázatok együttes értékelése.

A vállalkozás folytatására való képesség értékelése – Lehetséges szcenáriók

Ugyanaz a tényállás – eltérő bizonyíték, eltérő jelentés

1. Nincs lényeges bizonytalanság

A vállalkozás folytatása elvének alkalmazása helyénvaló

Könyvvizsgálati bizonyítékok:

- A bevételi terv reális és megfelelően alátámasztott.
- A folyamatban lévő ajánlatok és a historikus teljesítmény alátámasztják az előrejelzéseket.
- A vezetés feltételezései konzervatívak.
- A szenzitivitási vizsgálatok: kedvezőtlenebb körülmények mellett is biztosított a likviditás.
- A rendelkezésre álló banki és tulajdonosi források elegendőek.
- A vezetés intézkedési tervei reálisak és megvalósíthatóak

Könyvvizsgálói következtetés:

- A vállalkozás folytatása elvének alkalmazása továbbra is helyénvaló.
- Nem áll fenn lényeges bizonytalanság.

Hatás a jelentésre:

- Nincsen a vállalkozás folytatására vonatkozó lényeges bizonytalanság,
- „A vállalkozás folytatása” szakasz alkalmazandó

2. Lényeges bizonytalanság fennáll a bevételi terv és finanszírozás miatt

Könyvvizsgálati bizonyítékok:

- Az előirányzott árbevétel jelentős része még nem leszerződött projektekhez kapcsolódik.
- A cash-flow előrejelzés teljesülése az új projektek sikeres megszerzésétől függ.
- Az érzékenységvizsgálatok alapján a bevételi feltételezések kedvezőtlen változása esetén finanszírozási hiány alakulhat ki.
- A működés fenntartása külső finanszírozástól és/vagy tulajdonosi támogatástól függ.
- A tervezett ingatlanértékesítés realizálásának időpontja és összege bizonytalan.
- A kapcsolódó közzétételek megfelelőek és teljeskörűek.

Könyvvizsgálói következtetés:

- A vállalkozás folytatása elvének alkalmazása továbbra is helyénvaló.
- Ugyanakkor lényeges bizonytalanság áll fenn a működés fenntarthatóságával kapcsolatban (a bevételi terv teljesülése, likviditási helyzet érzékeny a feltételezések változására, külső finanszírozási forrásra való támaszkodás)

Hatás a jelentésre: Tiszta vélemény.

Külön szakasz: **„A vállalkozás folytatására vonatkozó lényeges bizonytalanság”** címmel

A vállalkozás folytatására való képesség értékelése – Lehetséges szcenáriók

3. Nem áll rendelkezésre elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyíték az üzleti terv megvalósíthatóságának és a tulajdonosi támogatás rendelkezésre állásának megítéléséhez.

Megállapítások

- A társaság működése jelentős mértékben külső és tulajdonosi finanszírozástól függ.
- Nincs jelentős leszerződött megrendelésállomány.
- Az üzleti terv kulcsfeltételezései (új projektek, ingatlanértékesítés) nem megfelelően alátámasztottak.
- Nem áll rendelkezésre megbízható és részletes cash-flow előrejelzés.
- A tulajdonosi támogatás pénzügyi háttere nem igazolt.
- A banki hitel megújítása bizonytalan.

Likviditás és cash minimum

- A szenzitivitási vizsgálatok szerint a pénzeszközállomány több forgatókönyv esetén a minimálisan szükséges likviditási szint alá csökken.
- A likviditási puffer nem elegendő.
- A működés fenntartása nem igazolt finanszírozási forrásoktól függ.

Közzététel

- A pénzügyi kimutatások nem tartalmaznak megfelelő közzétételeket a vállalkozás folytatásával kapcsolatos bizonytalanságokról.

Könyvvizsgálói következtetés

- Nem sikerült elegendő és megfelelő audit bizonyítékot szerezni:
  - az üzleti terv megvalósíthatóságára,
  - a jövőbeni pénzáramok biztosítására,
  - a tulajdonosi támogatás rendelkezésre állására,
  - valamint a finanszírozás fenntarthatóságára vonatkozóan.
- A bizonyíték szerzésre való képtelenség hatása lényeges és átfogó.

Jelentésre gyakorolt hatás

Véleménynyilvánítás visszautasítása

A könyvvizsgáló nem tud következtetést levonni:

- a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számvitel alkalmazhatóságáról;
- valamint arról, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság a vállalkozás folytatásával kapcsolatban.

Záró checklist

Ezeket dokumentáljuk a munkalapokon

- ✓ Megvan-e a vezetés VFE értékelése a megfelelő időszakra?
- ✓ Először azonosítottuk-e az eredendő kockázatot, csak utána értékeltük-e az intézkedéseket?
- ✓ Teszteltük-e a módszert, a jelentős feltételezéseket és az adatokat?
- ✓ Van-e elég bizonyíték a vezetés szándékára és képességére?
- ✓ A közzététel lefedi-e az eseményeket, feltételezéseket, intézkedéseket és bizonytalanságokat?
- ✓ A jelentés típusa és a dokumentáció összhangban van-e a konklúzióval?

Az előadás zárása: 5 összefoglaló kérdés

1. Mikor kezdődik és meddig tart a VFE vizsgálata a könyvvizsgálat során?
2. Mi alapján döntjük el, hogy egy kockázat határeset vagy lényeges bizonytalanság?
3. Hogyan kapcsolódik egymáshoz a vezetés értékelése, a bizonyítékszerzés és a könyvvizsgálói következtetés?
4. Mely tényezők határozzák meg a könyvvizsgálói jelentésre gyakorolt hatást?
5. Mi az ISA 570 (R2024) legfontosabb gyakorlati üzenete?

Ezt azokra, akik már tudják alkalmazni az új standardot!
Köszönjük a figyelmet!